

Тема: Відтворення кролів

План

1. Статева зрілість кролів і вік першого парування кролів.
2. Парування кролематок і проведення окролів.
3. Вирощування кроленят.
4. Догляд за лактуючими самками й кроленятами-сисунами.

1. Статева зрілість кролів і вік першого парування кролів.

Кролиця здатна вигодовувати по 40-50 кроленят в рік, але в більшості господарств у виробничих умовах отримують 20-25 до 30 кроленят на одну кролицю в рік.

Від якості самця значно залежить розмноження кролів, бо встановлено прямий "вплив самця не тільки на масу потомства, ріст і м'ясні якості, а й на число кроленят.

Племінне використання самців середніх порід рекомендується починати у 5-6 міс, а великих - у 6-7 міс. Самці повинні мати добре здоров'я, міцну конституцію, велику живу масу, а також високу статеву активність і відтворні якості (запліднених самок упродовж року не менше 70 %). Вибраковують самців, що погано йдуть на парування з низькою запліднюваністю.

В період парувальної кампанії активного самця можна використовувати інтенсивно (3-4 садки в день, з відпочинком 1 день) або напівінтенсивно (2 садки в день через день). Молодих самців протягом перших місяців використання пускають у парування не більше 1-2 рази в тиждень. У кролівництві прийнято статеве співвідношення (коефіцієнт полігамії) 1: 8-10, тобто для парування закріплюють **за 1 самцем 8 або 10 кролиць**.

Самок використовують для відтворення з 4-5 міс. віку, живою масою 3-3,2 кг (середні породи), а крупні - в 6 міс. живою масою 3,5-4 кг.

Інколи після парування настає несправжня вагітність, під час якої кролиця проявляє інстинкт материнства, мостить гніздо, починає продукувати молоко.

Для нормального процесу відтворення кролиця повинна мати міцну конституцію, середню для даної породи живу масу, регулярно приходити в охоту і запліднюватись, бути молочною і спокійною, мати добрий материнський інстинкт.

Строк господарського використання кролиць при біологічній тривалості -6-7 років за екстенсивної системи утримання досягає 2-3 роки, а за промислове технології - до 1,5 років.

Перед початком виробничого року спеціалісти ферми з врахуванням вибраного ритму відтворення та для управління розмноженням кролів складають виробничий календар - план парувань, окролів, відсаження і реалізації молодняку, використовуючи звичайні, напівущільнені чи ущільнені типи окролів.

Складання виробничого календаря процес творчий і фахівець залежно від виробничих умов повинен швидко реагувати зміною типу окролу. Складаючи виробничий календар, враховують напрям ферми, призначення вирощуваного

молодняку, раціональне використання кліток і приміщення та можливість отримання 1-2 окролів від народжених у поточному році молодих самочок.

Підготовка до парування. У період підготовки до парування проводять роботи з ремонту кліток, приміщень, маточників. Все поголів'я кролів основного стада оглядають для визначення його придатності до відтворення.

Особливу увагу звертають на самців. Для відтворення не використовують хворих самців, старих, з травмованими статевими органами. При огляду самок звертають увагу на вгодованість, стан та розвиток молочної залози та враховують материнські якості. Кролиць, які погано паруються, перегулюють, розкидають або поїдають чи затоптують кроленят, вибраковують. Не допускають до парування ожирівших самок, бо вони приносять слабих і мертвих кроленят. Кролів нижче середньої вгодованості переводять на посилену годівлю.

На великих промислових кролефермах рекомендується проводити оцінку якості сперми. Для цього потрібно обладнати лабораторію з необхідною апаратурою та освоїти методику взяття сперми.

Вибракуваних самців і самок стада доукомплектовують ремонтним молодняком, який за своїми племінними якостями, екстер'єром і виробничими показниками відповідають вимогам породи і перевершує своїх попередників.

Перед паруванням проводять підбір самців до кролиць з врахуванням їх віку, результатів попереднього парування, племінної оцінки.

2. Парування кролематок.

Охота у самок проявляється на 1-3 день після окролу і проходить циклічно упродовж 15 днів, з яких перші 5 днів охота виражена яскраво, наступні 5 днів - ознаки охоти незначні і останні 5 днів - ознаки охоти зникають.

Якщо самка не спарувалась, або вона не запліднилась, охота настає через кожні 5-7 днів (літом) або 10-12 (зимою). Самка краще запліднюється при паруванні з самцем в перший цикл охоти.

Кращий час для парування при утриманні кролів в шедах у теплий період - вранці і ввечері, взимку - в обідню пору. За утримання кролів в закритих приміщеннях можна парувати в будь-який час доби.

Для парування самку підсаджують до самця. Успішне парування кролиці визначають за поведінкою самця, який зразу ж після садки падає на бік з характерним писком. Якщо є сумнів в ефективності проведеного парування, його повторюють через декілька хвилин. Після парування кролицю відсаджують у свою клітку, а на трафаретках самця і самки проводять відповідний запис.

Через 12-15 днів після парування самок проводять діагностику сукрільності. Для цього досвідчений кролівник-оператор садить самку на рівну поверхню головою до себе. Однією рукою утримує її за крижі, а пальцями другої обережно промацує черевну порожнину. У сукрільній кролематки в області таза промацуються ембріони в два ряди ланцюжком, мають розмір стиглої вишні (2-2,5 см у діаметрі), довгастої форми, м'які на дотик. Треба не сплутати ембріони з каловими кульками, які менші від ембріонів і тверді на дотик.

Після діагностики кролівник вибирає прохолостілих кролиць і знову організовує їх парування.

3. Догляд за сукрільними самками й проведення окролів.

Догляд за сукрільними самками. Отримання здорових добре розвинених кроленят забезпечується повноцінним рівнем годівлі і даванкою доброякісного корму. В період вагітності не допускається згодовування запліснявілих, мерзлих кормів, не рекомендується різка зміна типу годівлі і складу гранул, забезпечується дотримання прийнятого розпорядку годівлі. Кролиць не слід пересаджувати з місця на місце, їм необхідна спокійна обстановка. Самок лякають шум, поява сторонніх осіб, що викликає непередбачувану реакцію (різкі рухи, стрибання) і може призвести до абортів.

Якщо виникає необхідність перенести самку, її обережно беруть за кладку ший і підтримують знизу другою рукою.

Підготовка і проведення окролів. За тиждень до окролу необхідно почистити клітку, продезінфікувати і просушити гніздові ящики (маточники) та інвентар. За 2-3 дні до окролу маточники (розміром 40 x 30 x 30 см) ставлять у клітку, попередньо заповнивши на 2/3 м'якою соломкою чи стружкою. Перед окролом слід провести контроль облаштування гнізда. Самка сама вистилає гніздо соломкою і вискубує з себе пух. Якщо самка не влаштувала гніздо, їй можна допомогти, обережно вискубати з грудей і живота пух, і вистилити гніздо.

Бувають випадки, що кролиця робить гніздо не в маточнику, а в кутку клітки. Тоді необхідно обережно перенести гніздо в гніздовий ящик. Перед і після окролу в клітці повинна бути чиста вода, бо самки відчують сильну спрагу.

Окроли проходять в будь-який час доби, найчастіше вночі, проходять легко і тягнуться 10-20 хвилин, тільки інколи розтягуються до 1 години. Кролиця з

гарним материнським інстинктом облизує кроленят, вкладає у гніздо, годує їх і вкриває пухом. Зустрічаються не дбайливі кролиці, які розкидають кроленят по клітці, затоптують або навіть поїдають новонароджених. *Причиною канібалізму може бути відсутність води в клітці в період окролу, незбалансована годівля в період суцільності, загрубіння сосків, тріщин та укусів. За причини загрубіння сосків слід помасажувати набухлі молочні залози, здоїти молоко і, притримуючи кролицю, насильно заставити її погодувати кроленят.* Після 1-2 таких процедур самка починає сама годувати потомство. За наявності тріщин і укусів на сосках їх дезінфікують, змазують свіжою олією. Якщо прийняті заходи не допомагають, кроленят підсаджують до інших кролиць.

Причиною розкидання кролицею кроленят, їх поїдання може бути сильне збудження, викликане настанням охоти. Після спаровування вона заспокоюється і нормально вигодовує кроленят.

Контроль гнізда. Оглядати гніздо необхідно зразу ж після окролу. Перед оглядом гнізда ретельно миють руки простим милом, можна їх потерти пухом, бо кролиці відчують сторонній запах і це може бути причиною відмочи від годівлі кроленят. Самку видаляють із клітки. Гніздо кролиці оглядають для того, щоб виявити кількість кроленят, видалити мертвонароджених, дефектних, захололих відігрівають в термостаті. Треба перевірити стан вим'я і наявність молока в кролиці.

Кролиця годує кроленят частіше всього один раз на добу в один і той же час. Про нормальну молочність самки судять за зовнішнім виглядом кроленят. У молочної кролиці кроленята мають здоровий вигляд, блискучу шкіру, наповнений шлунок, спокійно лежать у гнізді. Якщо кроленята попискують, розповзаються по гнізду, шкіра у них матова, зморщена, то у кролиці мало молока або вона не годує потомство. Більш точно про молочність кролиці можна судити за приростом живої маси кроленят за перші 20 днів життя. На трафаретках записують дату окролу і кількість народжених кроленят (живих і мертвих). Молочна кролиця здатна виростити 8 кроленят, а маломолочна і молода - 6.

Зайвих кроленят підкладають до кролиць з малим приплодом. Роблять це обережно, самку-годувальницю видаляють із гнізда, а кроленят старанно очищають від пуху материнського гнізда, вкладають усередину чужого

приплоду і вкривають пухом. Після цього самку впускають у клітку. Про переміщення кроленят роблять відповідні записи на трафаретках.

4. Вирощування кроленят.

Відсадження і вирощування молодняку. Відсаджують кроленят залежно від прийнятої технології у 28-30 до 45-денного віку. Застосовують два методи відсадження: або молодняк забирають від матері, або навпаки, кролиць від кроленят, а тварин переводять в інше очищене і продезінфіковане приміщення. Тепер перевагу віддають методу відбору кролиць від молодняку, щоб кроленята не зазнавали подвійного стресу: відсадження і переміщення в іншу обстановку. Краще всього відсаджувати гніздами, що пом'якшує стресовий стан кроленят. Раніше була рекомендація поступового відсадження: кращих за розвитком кроленят відлучають, а гірших залишають. Такий метод не відповідає промисловій ритмічній технології і може бути застосований на дрібних фермах особистих господарств.

У 3-місячному віці ремонтний молодняк сортують за статтю і розміщують самців по одному в клітці, самочок - по 2-3 гол.

Після відсадження успіх вирощування молодняку залежить від старанного догляду. Кролівники при вирощуванні кроленят виділяють 4 критичні періоди в їх рості. В перші дні після народження можлива загибель від переохолодження.

У період близько 20 днів молодняк переходить на самостійну годівлю і можливе захворювання, зв'язане з недоброякісним кормом.

Третій критичний етап приходить на 30-45 день, пов'язаний з закінченням молочного періоду та відсадженням, зміною молочних зубів і початком першого линяння, що приводить до значної загибелі молодняку. За даними І.С. Вакуленка (1998) відхід кроленят за молочний період становить, %: у 20 днів - 2,1-4,3, у 30 днів - 8,1-8,8, у 45 днів - 20-36 %.

Четвертий період критичного розвитку молодняку, що приходить на 4-місячний вік, пов'язаний з низькими абсолютними і відносними приростами. Треба враховувати, що шлунково-кишковий тракт кроленят на період відлучення ще недостатньо сформувався і зміцнів. Тому в інтенсивному кролівництві з метою збереження і забезпечення нормального росту кроленят застосовують спеціальні комбікорми-стартери.

При вирощуванні молодняку за його ростом і розвитком ведуть постійне спостереження. Не менше двох разів на місяць весь молодняк оглядають. Енергійна поведінка, рухливість, бадьорий вигляд свідчить про здоров'я кроленят. Хворих і відставших у рості ізолюють. Контроль за зміною живої маси ведуть шляхом вибіркового зважування по кілька голів з групи і зрівнюють із попередньою масою і стандартом в породі.

У 3-3,5 місяці молодняк завершально поділяють на племінний і товарний. На ремонт відбирають добре розвинених з породними ознаками кроленят.

Визначення статі кроленят. Для визначення статі кроленят беруть лівою рукою за шкіру біля крижів, прихоплюючи хвіст, правою надавлюють на черевце біля статевих органів, відтягуючи черевце. У самок виявляється трикутник з поздовжньою щілиною, у самців - трубочка з круглим отвором.

5. Догляд за лактуючими самками й кролятами-сисунами.

Інтенсивність росту кролят і їх життєздатність залежить від молочності самок, що у свою чергу обумовлюється спадковістю і рівнем годівлі. Тому догляд за підсисними самками залежить насамперед від організації повноцінної годівлі. Тільки при збалансованій годівлі кролята отримують з молоком всі необхідні поживні речовини і до 16-20-денного віку не виходять з гнізда, а кролиця майже не втрачає вгодованості. Більш ранній вихід кролят із гнізда свідчить про нестачу молока у кролиці. Другим важливим технологічним елементом догляду за підсисною кролицею є повсякденне підтримання чистоти в клітці, що запобігає захворюванню як кролематки, так і потомства. Звертають увагу на якість кормів в період виходу кролят із гнізда, бо вони пробують корм і його недоброякісність спричиняє масове шлунково-кишкове захворювання.

На 23-25 день після окролу маточник видаляють із клітки, а кролят регулярно оглядають. Виявлених хворих кролят видаляють із клітки. Здорові кролята у підсисний період ростуть інтенсивно, про що можна судити на підставі зміни їх живої маси. Так, якщо кролята середніх порід мають живу масу при народженні від 50 до 60 г, великих - від 55 до 65 г, то до шостого дня після народження вони важать 100-140 г, до 20 дня - 250-300 г.

Такий інтенсивний ріст можуть забезпечити тільки високомолочні кролиці з добрим материнським інстинктом.

Контрольні запитання

1. Назвіть біологічні основи відтворення кролів.
2. Що собою являє виробничий календар?
3. Поясніть сутність звичайних, напівущільнених і ущільнених окролів.
4. Які заходи проводяться при підготовці кролів до парування?
5. Як забезпечується парування кролів?
6. Як правильно доглядати сукрільних і лактуючих самок?
7. Як організувати проведення окролів?